

verslag

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683

Bijeenkomst	RIVM Workshop Duurzaamheid gemeten, georganiseerd vanuit onderzoeksproject SafeBBE
Datum-	7 februari 2017
Plaats	Bilthoven
Deelnemers	Stakeholders binnen de biobased economy

T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum
7 februari 2017

Het RIVM besprak op 7 februari 2017 met diverse stakeholders (bedrijven, brancheorganisaties, overheid) hoe duurzaamheid van biobased producten te meten en welke voorwaarden gesteld dienen te worden voor een goede meting. Dit is een globale verslaglegging.

Het idee is om in een vroeg stadium in te schatten of en hoe duurzaam je biobased proces en/of product nu eigenlijk is. Om deze meting voor meerdere doeleinden toepasbaar te laten zijn (bv. communicatie richting investeerders, consumenten, overheid of in de keten of data voor certificering) moet deze eenduidig en transparant zijn en op eenvoudige wijze te vergelijken met niet biobased producten.

Samenvatting

De deelnemers zien graag dat de overheid een helder, generiek kader voor duurzaamheid stelt. In een dialoog tussen overheid en brancheorganisaties, kunnen branches dit vertalen naar wat dit voor hun eigen sector betekent. De duurzaamheidsanalyse hangt af van de fase waarin de productontwikkeling zich bevindt. Zit een product nog in de R&D fase of wordt het al op de markt gebracht? Tijdens de ontwikkeling is de duurzaamheidsanalyse intern gericht moet het innovatie ondersteunen: het moet snel uit te voeren zijn en de resultaten moeten richting geven aan het ontwikkelingsproces. Zodra een product op de markt gebracht wordt zijn de resultaten van de analyse voor externe partijen bedoeld (business to business of business to consumer). De resultaten moeten bruikbaar zijn voor normering en certificering. Harmonisatie van templates om de resultaten te presenteren is gewenst.

Er werden enkele aandachtspunten voor een goede duurzaamheidsanalyse genoemd: welke data heb ik nodig, hoe kom ik snel aan data, hoe zorg ik dat ze betrouwbaar zijn, hoe kunnen we data harmoniseren? Daarnaast is ook behoefte aan standaardisering: vergelijkbaarheid van data, methode etc., kwaliteitsborging in regelgeving door BBE een plek te geven in EU regelgeving (denk aan afvalregelgeving versus REACH).

Tot slot zou duurzaamheid beter verankerd kunnen worden in business cases.

RIVM presenteerde zijn online selectietool waarmee stakeholders aan de hand van een beperkt aantal vragen een bestaande methode om duurzaamheid te meten kunnen kiezen die past bij hun duurzaamheidsvraag. Corbion en de Energiefabriek en Grondstoffenfabriek (EFGF) gaven een presentatie hoe zij op basis van eigen ervaringen en de door het SafeBBE-project ontwikkelde aanpak een eerste duurzaamheidsanalyse hebben toegepast en wat zij hierin tegenkwamen: het belang van expertkennis, het maken van een grondstoffen top 5, matchen van de duurzaamheidsvraag met het aanbod grondstoffen, en een goed beeld van stakeholders en hun rol. Maar het begint allemaal met het daadwerkelijk invulling geven aan het containerbegrip duurzaamheid in de gehele organisatie (practice what you preach).

Datum
7 februari 2017

Hiermee werd de problematiek neergezet: hoe kan je de diversiteit aan vragen bij biobased ontwikkelingen beantwoorden om zodoende duurzame keuzes te kunnen maken? Een volledige levenscyclus analyse (LCA) is vaak in de vroege procesontwikkeling onmogelijk en een 'te dunne' analyse kan tot niet duurzame oplossingen leiden. Er is iets omvattends nodig, dat toch snel is, en alle kanten van de veiligheid en duurzaamheid van een productontwikkeling in beeld helpt brengen en zo nodig ook toepasbaar is voor een evaluatie van een groot producten-portfolio. De deelnemers aan de workshop werd gevraagd om alle problemen die zij tegenkwamen te benoemen, maar tegelijkertijd om hun goede ervaringen te delen.

In de middag werd daarover in groepen gediscussieerd: over knelpunten in het meten van duurzaamheid, en over voorwaarden en oplossingen die duurzaamheidsmetingen kunnen bevorderen.

Zie onder een verkorte weergave van de middagdiscussie.

Fasen

Vooraf kan een duurzaamheidsstrategie je helpen de verschillende duurzaamheidsaspecten te wegen en te prioriteren (ga je bv. voor carbon footprint of voor ecotoxiciteit). Verschillende fasen in het productieproces en de bijbehorende stakeholders vragen om een verschillende aanpak in het analyseren van duurzaamheid:

- in de ontwerpfase moet een snelle duurzaamheidsanalyse o.b.v. weinig data gemaakt kunnen worden. In dit stadium willen bedrijven op grond van een rendabele business case investeerders kunnen vinden.
- de Business to Consumer analyse moet eenvoudig en overtuigend zijn; transparant en geharmoniseerd; enerzijds wil een bedrijf hierop investeren, anderzijds kan de overheid helpen met een organisatiestructuur van methoden en ketenimpact.
- De Business to Business analyse moet grondig en mag wat kosten. Enkele genoemde elementen zijn: transparantie, liefst branche-specifieke harmonisatie, inzage in nieuwe impacts, CO2 impact, beoordeling mate van cascadering, ketenimpact, beoordeling van leveranciers op duurzame aspecten, impact van keuze grondstoffen, klimaatverandering op niet-

energetisch gebied, sociale aspecten van duurzaamheid in kwaliteitssysteem.

Datum
7 februari 2017

Transparantie en data

Een mogelijke tool moet *vroegtijdig* duidelijk maken welke data nodig zijn voor de verschillende analyses in de verschillende fases. Hiervoor is samenwerking in de keten en met kennisinstellingen nodig. Het is wenselijk als betrokken partijen kennis en data beschikbaar stellen voor protocollen, monitoring en een nul-meting zodat gemeten kan worden welke verandering leidt tot substantiële toename van duurzaamheid. Een LCA-model voor leveranciers kan bv. helpen meer zicht te krijgen op leveranciers data over duurzaamheidsaspecten.

Betrouwbaarheid - Standardisering

Deelnemers hechten aan eenduidige normen voor duurzaamheid en daarmee de mogelijkheid van een heldere bewijslast per kader en sector, standardisering van data en methoden en specifieke BBE regelgeving in REACH.

Lastig is het als er onvoldoende kennis is bij de stakeholders over duurzaamheidsfactoren of zelfs tegenstrijdige wensen zijn.

Er kan meer overzicht geboden worden door het modulair maken van de analyse van inkoop, intern productieproces en verkoop.

Certificering van modules en systemen, één tool die leert aan bv. een ISO-standaard ter beoordeling van milieu-impact, een 'derde partij assessment' en het betrekken van stakeholders (via brancheorganisatie) kan bijdragen aan de geloofwaardigheid van de analyse.

Kosten

Een interne analyse met een monetaire vertaalslag kan de impact kapitaliseren.

Door process modeling en LCA door dezelfde experts te laten uitvoeren kunnen kosten worden bespaard. Duurzaamheid zou ook inzichtelijk gemaakt kunnen worden in een businesscase waarin bv. milieu-impact virtueel en/of in vergelijking t.o.v. een fossiele grondstof wordt meegenomen.

Het beschikbaar stellen van een succes story kan het gebruik van een duurzaamheidsmethode onderscheidend maken.

Overheid

De overheid wordt gevraagd naar meer productbeleid i.p.v. emissiebeleid en duurzaamheid te faciliteren door organisatie en visie. Genoemde richtingen: het instellen van bv. CO2 taks op productgroepen en/of grondstoffen, een CO2 certificaat, helder keurmerkenbeleid voor consumenten, een duurzaamheidsloket, een innovatieprijs, harmonisatie van terminologie en het opstellen van experimenteerregio's voor duurzaam produceren. Gestart zou kunnen worden met een overzicht van bestaande certificaten, methoden en systemen en waarvoor deze toepasbaar zijn.

Ook kunnen overheid en bedrijven samen optrekken in de EU als het gaat om het behalen van gezamenlijke BBE/CE doelen, waaronder de afstemming van de afvalregelgeving en REACH.

RIVM

Het RIVM kan helpen met praktische tools ter beoordeling van duurzaamheid en circulariteit en verder met de ontwikkeling van integrale risicobeoordeling systematiek.

Datum
7 februari 2017

Wij danken u voor uw deelname en waardevolle inbreng. We gaan verder met het ruwe materiaal en houden u graag op de hoogte van de vorderingen van ons project.

Ondertussen nodigen wij u van harte uit om de tijdens de workshop gepresenteerde online selectietool te bezoeken op www.sustainabilitymethod.com en uw ervaringen met ons te delen biobased@rivm.nl.